U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **J. E.,** zastoupena Mgr. Evou Krahulíkovou, advokátkou, se sídlem Sámova 1182/21, Praha 10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 6. 2012, č. j. 63 Az 14/2011 - 26,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě (dále také „krajský soud“) napadeným rozsudkem ze dne 27. 6. 2012, č. j. 63 Az 14/2011 - 26, zamítl žalobu podanou žalobkyní J. E., (dále jen „stěžovatelka“), proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 29. 9. 2011, č. j. OAM-45/ZA-06-ZA09-2009, kterým nebyla stěžovatelce udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Nejvyšší správní soud po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden zákonem č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Ve věcech azylu v nové úpravě institutu nepřijatelnosti (§ 104a s. ř. s.) je nyní kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech

azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví. S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že stěžovateli byla soudní procesní ochrana již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele (který ve věcech azylu jedině vede k meritornímu projednání kasační stížnosti) je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu. 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Přijatelnost kasační stížnosti je proto třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či tedy spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104

s. ř. s.) apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.). Pokud tedy kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je způsobem výše naznačeným zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Jinými slovy, přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by byl nepochybně stejný závěr. Je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájmem stěžovatele je však rovněž uvést, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Nejvyšší správní soud v projednávané věci konstatuje, že stěžovatelka opírá podle obsahu kasační stížnosti své námitky o důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Stěžovatelka především namítá, že žalovaný správní orgán založil své pochybnosti o její identitě a důvěryhodnosti na nepřesných a zavádějících premisách. Od samého počátku řízení vždy podávala přesné a pravdivé informace o svých problémech v Nigérii. Cestovní doklad, jehož vyřízení jí obstarávala její matka, jí byl vydán až poté, co požádala v České republice o mezinárodní ochranu. Z tohoto důvodu jí byl pas zaslán až nyní, ačkoliv byl vydán již v říjnu 2010. Z cestovního dokladu č. X je zřejmé, že byl vydán dne 8. října 2010 s platností na 5 let. Tento doklad také prokazuje, že pochází z města Warii, kde se narodila.

Stěžovatelka žalovanému správnímu orgánu vytýká i to, že vedl řízení způsobem, který je třeba považovat za vadu řízení. Řízení mělo nepochybně probíhat v jejím mateřském jazyce, ve kterém se vyjadřuje přesně a bez jakýchkoliv problémů. Jelikož hovořila tzv. pidgin english a vlastní řízení probíhalo v anglickém jazyce, aniž by protokoly o výpovědích byly překládány do tohoto jazyka (podepisovala protokoly sepsané v českém jazyce), docházelo k jistým zkreslením jejích výpovědí, jež byly způsobeny omezenou anglickou slovní zásobou a její neschopností chápat složitější věty. Z těchto důvodů neměla možnost zabránit různým nelogičnostem ve svých výpovědích. Žalovaný by proto měl být instruován v tom směru, aby u žadatele o udělení mezinárodní ochrany zkoumal úroveň znalosti světového jazyka, v němž chtěl žadatel komunikovat s příslušnými orgány České republiky. Ukáže-li se, že žadatelova schopnost ovládat světový jazyk je velmi nízká, třeba mu pak doporučit vedení hovoru v jeho mateřském jazyce.

Stěžovatelka nesouhlasí s žalovaným správním orgánem ani v tom, jakým způsobem se vypořádal se situaci v deltě Nigeru. Její problémy v Nigérii byly způsobeny gangem „mladých“. Jedná se o zločince, kteří terorizují své okolí, a nigerijská státní moc není schopna jejich řádění čelit. Takové gangy působí ve Warri i po amnestii z roku 2009, navíc dochází i k usmrcování civilních kolemjdoucích. V případě návratu by nečelila špatné

bezpečnostní situaci jako ostatní obyvatelé delty Nigeru. Její postavení je specifické kvůli tomu, že byla partnersky spojena s významným členem jednoho z vůdců podobného „kultu“ a je matkou jeho dítěte. Proto i v případě, že by žila v Lagosu, by mohla být obětí msty některého z členů kultu. Žalovaný správní orgán si však neopatřil dostatek podkladů pro kvalifikované rozhodnutí o podmínkách těchto osob. Žádal-li tedy žalovaný českou ambasádu o informaci k podmínkám vydávání řidičských průkazů v Nigérii, mohl rovněž požádat o zaslání stanoviska k podmínkám osob, které jsou propojeny s členy zločineckých kultů.

Stěžovatelka z uvedených důvodů navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud vychází z toho, že i v řízení o kasační stížnosti se jako kasační soud musí řídit dispoziční zásadou. Je provedením této dispoziční zásady, jestliže ustanovení § 106 odst. 1 s. ř. s. ukládá stěžovateli povinnost označit rozsah napadení soudního rozhodnutí a uvést, z jakých důvodů (skutkových a právních) soudní rozhodnutí napadá a považuje výroky tohoto rozhodnutí za nezákonné. Rozsah napadení soudního rozhodnutí a uvedení skutkových a právních důvodů pak znamená povinnost stěžovatele tvrdit, že toto rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonu nebo jinému předpisu, který má charakter předpisu právního a toto tvrzení musí také odůvodnit. Činnost kasačního soudu je pak ohraničena rámcem takto vymezeným (rozsah napadení soudního rozhodnutí a skutkové a právní důvody nezákonnosti tohoto rozhodnutí) a tento soud se musí omezit na zkoumání napadeného rozhodnutí jen v tomto směru, nejde-li ovšem o vadu, k níž musí hledět z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). I při nejmírnějších požadavcích proto musí být z kasační stížnosti poznatelné, v kterých částech a po jakých stránkách má kasační soud napadené soudní rozhodnutí zkoumat, přičemž kasační soud není povinen ani oprávněn sám vyhledávat možné nezákonnosti soudního rozhodnutí.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že žalovaný správní orgán jednak založil své pochybnosti o její identitě a důvěryhodnosti na nepřesných a zavádějících premisách a jednak vedl řízení způsobem, který je třeba považovat za vadu řízení (řízení neprobíhalo v jejím mateřském jazyce, ve kterém se vyjadřuje přesně a bez jakýchkoliv problémů, ale v jazyce anglickém, který tak dobře nezná, aniž by protokoly o jejích výpovědích byly překládány).

Pokud jde o tyto námitky odkazuje Nejvyšší správní soud na rozsudek tohoto soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, dostupný na www.nssoud.cz, v němž byl vysloven právní názor, že *:“ Ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. in fine brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námitky jsou nepřípustné. Ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. naproti tomu brání tomu, aby se poté, co bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, uplatňovaly skutkové novoty. K takto uplatněným novým skutečnostem kasační soud při svém rozhodování nepřihlíží.“*

Z obsahu žaloby směřující proti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vyplývá, že v rozporu se shora uvedeným stěžovatelka neuplatnila uvedené námitky v žalobě, ale

poprvé až v kasační stížnosti, ačkoliv jí nic nebránilo učinit je obsahem podané žaloby. Nejvyšší správní soud se proto popsanými námitkami v souladu s uvedeným judikátem věcně nezabýval.

Stěžovatelka v kasační stížnosti posléze namítá i to, že její problémy v Nigérii byly způsobeny gangem „mladých". Jedná se o zločince, kteří terorizují své okolí, a nigerijská státní moc není schopna jejich řádění čelit. Takové gangy působí ve Warri i po amnestii z roku 2009, navíc dochází i k usmrcování civilních kolemjdoucích. Její postavení je specifické i v tom, že byla partnersky spojena s významným členem jednoho z vůdců podobného „kultu" a je matkou jeho dítěte.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelka nepředložila ve správním řízení ani později dostatečně přesvědčivé důkazy o reálném ohrožení života v zemi původu.

Žalovaný správní orgán se zabýval stěžovatelkou naznačovaným ohrožením ze strany tzv. „mladíků", které podle ní mělo spočívat v jejím únosu a následném usmrcení. Stěžovatelka však nikdy nedokázala říci, jak a od koho se o údajných výhrůžkách vůči své osobě měla dozvědět a čeho konkrétně se měly výhrůžky týkat. Ve své vlasti totiž neměla žádné potíže, a to ani v době, co se měl začít skrývat její přítel a měla žít asi týden sama v domě. Nikdy nebyla ani členkou žádné politické strany nebo organizace. Stěžovatelka také nekontaktovala s žádostí o pomoc státní či nestátní organizace. Pokud pak krajský soud za uvedené situace dospěl k závěru, že stěžovatelka nesplňuje zákonné znaky ust. § 12 a § 14a a § 14b zákona o azylu, je jeho rozhodnutí v souladu se zákonem.

V uvedeném směru je třeba odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, dostupný na www.nssoud.cz, v němž vyslovil Nejvyšší správní soud právní názor, že: *„Skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny."* Obdobně Nejvyšší správní soud vyslovil v rozsudku ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64, dostupném na www.nssoud.cz, názor, v němž uvedl, že*: „Vyžadují-li to skutkové okolnosti případu a žadatel o azyl předložil ve správním řízení dostatečně přesvědčivé důkazy o reálném ohrožení života v zemi původu, je třeba jeho situaci vyhodnotit a zvážit, zda se na něho vztahuje překážka vycestování i v případě vydání rozhodnutí o zastavení řízení (§ 25 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu), a to s ohledem na aplikační přednost mezinárodního závazku České republiky plynoucího z čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (zásada non-refoulement) před vnitrostátní právní úpravou."* K tomu přistupuje i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, dostupný na www. nssoud.cz, který poukázal na to, že: *„Jakkoli nelze shledat úplnou shodu mezi zněním bývalého § 91 a nynějšího § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, tak v těch částech, kde takovou shodu shledat lze, je možno i po účinnosti zákona č. 165/2006 Sb. aplikovat právní názory vyslovené Nejvyšším správním soudem ve vztahu k onomu dříve účinnému § 91 zákona o azylu. „*

Jak již bylo uvedeno, stěžovatelka nepředložila v řízeních žádné dostatečně přesvědčivé důkazy o reálném ohrožení života v zemi původu, a její tvrzení se opírá jen o nedoložené domněnky ohledně existence nebezpečí pro život. Stejně tak se neobrátila s žádostí o pomoc ani na příslušné státní orgány.

Nejvyšší správní soud, vycházeje ze své ustálené azylové judikatury, dodává, že azylové řízení a udělení mezinárodní ochrany není univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím; důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany jsou zákonem vymezeny poměrně úzce.

Je skutečností, že na území Nigérie probíhají některé místní lokální a regionální konflikty, které ale plošně dopadají na veškeré obyvatelstvo postižených území. Není přitom důvod se domnívat, že by se stěžovatelka – v případě návratu do vlasti - dostala do odlišného (horšího) postavení, než ostatní obyvatelstvo. Federální vláda se přitom skutečně snaží o konsolidaci poměrů, i když to s ohledem na dobu, po kterou nestabilní situace v této oblasti panovala, není rozhodně snadné ani jednoduché. Stěžovatelka však nepředložila žádnou skutečnost, na základě které by bylo možno se reálně domnívat, že by jí v případě návratu do vlasti hrozilo nebezpečí mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení či trestu. Nehrozí jí ani vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu (Nigérie se nenachází ve válečném stavu a na celém území této země neprobíhá vnitřní ozbrojený konflikt). Nelze ovšem ani nevidět, že složitá bezpečnostní situace v deltě Nigeru vykazuje období relativního klidu, ale i násilností, příměří a porušování příměří. Stává se proto, že po vyžádání potřebných zpráv, v mezidobích než dojdou, je situace již jiná, než jaká existovala v době vyžádání zprávy. Vždy je proto třeba delšího časového období, aby mohla být celková situace v jednotlivých regionech odpovědně vyhodnocena (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2012, č. j. 7 Azs 40/2011 - 143, dostupný na www.nssoud.cz). Závěry proto nelze činit z momentálního zhoršení či zlepšení situace.

Lokální problémy jsou také řešitelné vnitřním přesídlením. Koncept vnitřní ochrany je jen vyjádřením zásady subsidiarity mezinárodní ochrany. K tomu lze dodat, že posuzování možnosti vnitřní ochrany lze plně vztáhnout nejenom k azylu, ale též k tzv. doplňkové ochraně ve smyslu § 14a odst. 1 zákona o azylu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 3. 2012, č. j. 2 Azs 29/2011 - 70, dostupné na www.nssoud.cz). Z této teze vycházel také Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 19. 2. 2008, č. j. 2 Azs 102/2007 - 78, dostupný na www.nssoud.cz, v němž vyslovil právní názor, že *: „V azylové věci je stěžovatelova námitka, že vnitřní přesídlení není možné, neboť již jednou vnitřní přesídlení bezúspěšně realizoval, nedůvodná, pokud vyjde najevo, že před uskutečněným vnitřním přesídlením nebyl stěžovatel pronásledován z žádného azylově relevantního důvodu*".

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na všechny námitky podávané v kasační stížnosti a krajský soud při svém rozhodování postupoval ve smyslu této judikatury. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost stěžovatelky nepřijatelnou, a proto ji odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 věta první s. ř. s. za použití ustanovení § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. února 2013

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu